

Csörsz István

Földtaposók

Az 1970-es években indult, kezdetben kifejezetten közismert író mindig vonzódott a kihívást jelentő, újszerű írói feladatokhoz, különösen ha azok különleges hitelű emberi sorsok megértéséhez és láttatásához segítettek hozzá. *Sírig tartsd a pófád* (1971¹, 1983²) című dokumentumkönyve például a magyarországi hippimozgalom néhány híres egyéniségének életinterjút adta közre, írói „közjátékokkal”. Az 1980-as évek elején kibontakozó hazai neo-szubkultúrák (punkok, csövesek, hobók, digók, popperek stb.) körében készített riportjait *Elhagyott a közérzetem* címmel, 1986-ban rendezte köteté. 1989-ben felbecsülhetetlen értékű interjúkban örökítette meg az 1956-os forradalom idején Pilisscabán szolgált katonák visszaemlékezéseit; a kötet 25 évvel később, *Viharjelzés* címmel jelent meg a Napkút Kiadó gondozásában. Regényeiben és novelláiban is sokszor kísérletezett renghagyó írói megoldásokkal, lásd például *Okos madár* (1973) című, E/2-ben írt regényét, *Elmentek a halak* című novelláját (Napút, 2012) vagy *Az írás művészete* című prózapoétikáját (megj. 2013), amelyben játékos kísérletet tett írói módszertani ötletek, technikák rögzítésére és elemzésére.

A *Földtaposók* című regény azonban még Csörsz István számára is szokatlan feladatot jelentett. 2001 és 2006 között, megszakításokkal dolgozott rajta, azóta várja a megjelenést. A könyv az emberiség hajnalára, az előemberek világába vezet, s egy kisközösség (horda) sorsának drámai fordulatait mutatja be. Az írói kihívást nemcsak a valamennyiünk előtt ismeretlen, történelem előtti időszak átélhető, de nem hollywoodias ábrázolása jelenti, hanem különösképp az, hogy a regényirodalomban, a cselekmények mozgatásában igen fontos szerepet játszó párbeszédokről itt szinte teljesen le kellett mondania, hiszen az emberi nyelv és kommunikáció sem tartott még ott, hogy ez hiteles eleme lehessen a történetmondásnak. Annál érzékletesebb a szereplőknek a kollektív és egyéni emlékezettel folytatott belső párbeszéde (ami ezeket a kezdeti közösségeket is meghatározta). Ezzel párhuzamos, de legalább ilyen fontos a hol fenyegető, hol otthonos természeti környezet bemutatása. Az olvasó hamar átveszi ennek az ősi, jórészt ösztönből feltároló világnak az írói ritmusát, s túlzás nélkül mondhatjuk: drámai, érzelemgazdag és lebilincselő olvasmányban lesz része, mely hol filmszerűen pereg, hol a magyar és világirodalom legszebb természetábrázoló, impresszív képsoraival rokon. Végül: az előemberek sorsán túl, az első egyéniség-konfliktusok és érzelmi ösztönkapcsolatok ábrázolásával az író akarva-akaratlanul is sokat elmond a későbbi emberiség alapélményeiről, szorongásairól, a külvilághoz és a családhoz, az élethez és a halálhoz fűződő viszonyáról.

*Őseinkről írtam ezt a könyvet,
akik az első lépéseket tették meg
azon az úton,
amit ma emberré válásnak nevezünk.
Nagy tisztelettel gondolok rájuk.*

A nagyragadozók se mozogtak olyan gyorsan és zajtalanul, ahogy a hold vadászott a felhőkre a hegylánc felett. Néha eltűnt, máskor mintha két helyen lett volna egy időben, amint szétcsapott a menekülők között.

Eljött minden este, jelenléte mégis megdöbbenő volt minden alkalommal: egyszer csak ott volt, néha viharverten, megtépázva, amint a felhőket üldözte az éles sziklák és hegyormok között. De másnapra ismét kinövesztette testének leszaggatott darabjait. Hatalmas volt és erős. Ezen a napon olyan közelinek tűnt, hogy akár megérinthette volna az ember.

A tűz körül kuporgó kis csoport reménykedve pislogott fel rá, hogy ő lesz az, aki eligazítja itt lent a dolgokat. Tudták, hogy nem időzhet sokáig, talán attól tartott, hogy elbolhásodik, de mintha lassított volna egy kicsit, mint aki azon tűnődik, mondjon-e valamit, vagy ne. Elég lett volna, ha itt hagy náluk egy kis darab változást, amire nem volt feltétlenül szüksége, csak annyit, hogy jobbra forduljanak a dolgok. Így neki se kellett volna a felesleges terhet cipelnie, hiszen nagy út várt még rá, amíg átkel az éjszaka túlsó oldalára és megpihenhet a barlangjában. Egy jó nappali pihenés majd visszaadja az erejét.

A nagy csendben hallani lehetett, amint Csonkaujjú egy gyík csigolyáját rágja. Mete oldalba vágta, mire Csonkaujjú lassan kidugta nyelvét és megnézte a csontot. Közben a horda utolsó tartaléka, egy fél *wa* kézről kézre járt – Csonkaujjúnál elakadt egy

pillanatra, amíg továbbadta Harának, aki felállt, a hold felé nyújtotta, majd lehajította a völgybe. A termés ezer darabra tört. Csonkaujjú megnyalta a szája szélét és beleköpte a csontot a tűzbe. Az éjszakai szellő felkapott néhány hamuszemet, amelyek úgy kavartak a sötétben, mint a világító bogarak.

A hold hidegen nézett le rájuk, fénye megvilágította a párát a tó felett. Az emberek árnyéka megtört a sziklafalnál, és derékszögben indult felfelé. A hegylánc sötét tömege a völgy kanyargó vonalát és fenekén a patak fényes csíkját követte, amely békésen csobogott a medrében. A föld egész teste átadta magát a várakozásnak, ami végtelennek tűnt az emberek számára. Hol Hara sötét alakjára pislogtak, hol a fénylő holdra, mocorogtak, ásítottak és a fülüket hegyezték. A hold elbújt egy felhő mögé, mint aki maga sem tudja, mit akar. Talán a vidék nem tetszett neki, vagy kevésnek találta az ennivalót. Idő kellett hozzá, hogy döntsön, minden nőstény megfontolta volna ezt a dolgot a helyében.

Csak legalább Hara guggolt volna le – így állva mintha nem is a hordához tartozna. Végre leguggolt, és a völgyre meredt, amelyet most ismét megvilágított a hold. Bal kisujja egészen megmerevedett a feszültségtől. Csonkaujjú megbánta már, hogy kiköpte a csontot, lába ujjával megpiszkálta a hamut, hogy hol lehet.

A félelem napjai voltak. Úgy tűnt, minden ellenük szól. Hiába cserkésztek végig újra és újra a partot, a füves mezőt, a keskeny ligetet, a tüskés bozótot, fel egészen a hegylábig, üres kézzel tértek haza a vadászok. Amikor minden lehetőség kimerült, bemerészkedtek az erdőbe, amelyet elkerültek, ha lehetett, mert veszé-

lyes hely volt a kígyók és a ragadozók miatt. Egymáshoz bújva, lépésről lépésre tapogatóztak előre, jelekkel beszélve, a fülüket hegyezve, de csak a saját lépéseiket hallották. Az egész környékről eltűntek az állatok, a madarak, a rágcsálók, a gyíkok, de még a halak is leúsztak a tóból a kis patakon, amely barátságosan csörgedezett a hosszú völgyet követve. Eddig olyan volt ez a táj, akár egy baráti érintés – most minden bajjóslatúvá vált. Csak a szellemek tudták, mi történhetett.

A remény pedig fogyott. Minden ehetőt összeszedtek már a környékről, végre a nőstények virágokat kezdtek gyűjteni, megmutatták Harának, és biztatták, hogy kóstolja meg. Hara mérgesen fűjt, és leszórta a virágokat a szakadékba. Egy se volt ehető, a legtöbb nagy bajt okozott. Bele is lehetett halni. A nőstények bánatosan bámultak a zsákmány után, nyögdécselve vakaróztak, amíg Hara rájuk mordult, hogy tűnjenek el. Egyedül Mos értett a növényekhez a hordában, ő pedig meghalt a télen.

Most a szakadékban feküdt, és a mérges virágok éppen a testére hullottak: furcsa híreket hoztak az emberekről odafent, hogy virágot esznek hús helyett. Az ember csak vendég a növények világában, mondta egyszer, akit gazdagon megvendégelnek, de ha többet akar, meghal.

Nem sokat értettek a szavaiból, a hűmmögés és mormogás között: azt se lehetett tudni, magának beszél-e, vagy valaki másnak. A kaparászó hangra füleltek, amint kedves, lapos követ vakargatta, mint aki érzi a kő erejének lüktetését az ujjaival. Aztán lassan felnézett a völgyre, bólogatott és a törzsét himbálta.

Amíg jól mentek a dolgok, nem figyeltek eléggé a halottak üzeneteire.

Ez lehetett a bajok eredete. Amíg velük volt Mos, számíthattak rá, mert ő tudott beszélni a halottakkal. Tudását Metére, a lányára hagyta, aki megnémult Mos halála után. Néha motyogott valamit Csonkaujjúnak, a lányának, de hogy mit, senki se tudta. Csonkaujjú pedig féleszű volt. Úgy tűnt, a tudás örökre elveszett.

*

Kia két üres kagylóhéjat talált az iszapban: barna, mandulaszagú vízínövény nőtt bennük. Milyen szépen összebújtak, gondolta. Közélről megszagolta újra, majd bedobta őket a vízbe, fülelve a lágy csobbanásokra. *Kettő*, gondolta. *Kettő*. A hullámok széttörték a tó tükrén látszó hegy képét, és a napét, amelynek a fénye Kia szemébe tükröződött. Egy fehér felhő úszott az égen, egy kicsi szürke és egy fehér ismét, körülölelve a hegycsúcsot, de ezeket már nem tudta megszámolni, mert összeért a szélük. Bedobta a vízbe a botot, amellyel eddig turkált. *Egy*, gondolta a csobbanásra.

Mögötte a part tele volt lábnyomokkal: részben a saját nyomai voltak, részben a nőstényeké, akik korábban gyűjtögettek itt. Képzeltben látta az alakjukat, amint a parton hajlongnak, le-leguggolva, de most minden olyan elhagyott volt. Fájdalmasan egyedül érezte magát, a homok felett reszkető levegőt szagolgatta.

Ujjaival turkált az iszapban, érezte a kis fehér kavicsokat, amelyeknek jellegzetes szaguk volt, és a virágillatú kis lila kagylókat. Menj és feküdj tovább, mormogta. Te is. Mennyien vagytok. Én egy vagyok. Nőstény. Azon tűnődött, ha őt is bedobná valaki a vízbe, vajon csak egyet csobbanna?

Mégis talált egy nagy, sötétkék kagylót, amelynek fehér csíkok dísz-

tették a szélét, és ennek már érezni lehetett a súlyát.

– Óh! – mormogta, de nem merte kinyitni, Harához rohant vele, kifulladásra csapta elé a lapos kőre.

Hara szeme kék volt, mint az ég. Homok volt a kagylóban.

Kia nyögdecselve mászott be a barlangba, Mete és Csonkaujjú mellé kuporodott a pislákoló tűz mellett, hogy elmesélje, miképp talált egy kagylót, amely olyan nagy volt, hogy alig tudta hazacipelni. Csonkaujjú ugyan csak a hatalmas kagylót értette meg a meséből, és ámulva hallgatta, megnyalta a szája szélét, még táncolt is egy kicsit, csakhogy nem állt fel, így lába a tűzbe ért. Mete rávágott egy bottal. Csonkaujjú vicsorogva menekült a falhoz, és beleverte néhányszor a homlokát.

Oro, akit a szendergéséből vert fel, hozzávágott egy csontot. Csonkaujjú felkapta a fogával, és négykézláb körbevitte a tűz körül. Mete megint felé csapott a bottal, de eltévesztette.

Néma volt a táj és elhagyott. Sehol egy madár. Semmi se mozdult a völgyben, csak a fák lombja, amint le-lenyomta a szél, amely mindig fújt itt, így a barlangot sem védte semmi az esőtől és szélétől nyáron, és a hidegtől télen. Elhagyottan találták hosszú vándorlás után. Amikor az első nagy vihar elvonult felettük, kiderült, hogy a barlang előtti párkányról befolyik a víz. Agyaggal torlaszolták el a bejáratot, de néha olyan sok víz gyűlt meg ott, hogy a nőstények csapkodták le bőrökkel, és akkor ismét hozni kellett agyagot. A barlang azonban jó helyen volt, ahonnan az egész völgyet látni lehetett, azonkívül ez volt az egyetlen menedék, amelyből a kijárat felé áramlott a füst. Ilyet még senki se

látott, talán Mos beszélte meg a szellemekkel ezt a dolgot.

Néhány durván megmunkált szerszámot találtak a völgyben, előttük is éltek hát itt emberek. Megtalálták barlangjukat a hegyoldalon, nem messze az övéktől: egy nagy szikla zárta el a bejáratát, és belülről látni lehetett az eget. Három csontvázat találtak a barlangban, koponyák nélkül. Elképedve bámulták, mert ilyet még senki sem látott. Nem nyúltak semmihez, egyedül Otu hozott el egy követ: Mos megpróbálta rávenni, hogy dobja a szakadékba, de Otu valamiért nem tette meg, eldugta – talán maga sem tudta hogy miért. Ez a kő még bajt hoz rá, mondta Mos.

Lenyugvóban volt a nap. Hara a két fiút figyelte, amint az iszapot tapossák a tó mellett, magasra emelve lábukat, mint macska a vizes fűben. Egyikük balra tért és eltűnt a fák között. San lehetett az. A másik nem követte, ácsorogva hallgatta a szél zúgását.

Hara érezte, hogy egy árnyék suhan el mögötte: megismerte Csonkaujjú jellegzetes lépéseit. Már majdnem eltűnt a sziklák között, amikor észrevette, hogy ugyanúgy tartja a kisujját, ahogy ő szokta, amikor mérges. Csonkaujjú minden mozgást utánzott, nagy bosszúságára Harának és mindenki másnak.

Abban a pillanatban, ahogy a fák közé lépett, San észrevette, hogy meglazult a dárdája hegye. Rossz előjel volt. Meggörnyedve lopakodott előre a vadcsapáson, amely ide-oda kanyargott a bokrok és a fák között. Fent összeértek a lombok, mintha egy végtelen hosszú zöld barlangban járt volna, amelyben nehéz, párás volt a levegő.

A hasadt fa felé óvakodott, amely mágiikus lakója volt az erdőnek. A tisztáson, amely körülvette, egy fűszál se nőtt, mintha a halál sugárzott volna a fából. Még akkor is félelmes volt és erős, amikor kiszáradt, dacolt a legnagyobb viharral is, habár teljes hosszában kettéhasította egy villám.

– Nagy fa! – mormogta San. – Hol vagy? Hasadt fa! Megölt a rossz! Benned van, vagy szétszórtad? Kidöntenek! Minden rossz feküdjön egymás mellett!

Egy húsos levél súrolta az arcát; lassított, megérintve a nyakában lógó varázsszerét, a kis szarvascsontot, amelyet Harától kapott. Közben azon tűnődött, nem felejtette-e el visszahajtani reggel a kecskebőr sarkát a vackán, hogy távol tartsa a rossz szellemeket. Annyira elmerült a gondolataiban, hogy keresztülesett egy gyökéren, és egész hosszában elvágódott a száraz falevelek között. Egy egér surranását hallotta balról: csaknem vaktában csapott oda a dárda nyelvél, és közben ismét látta, hogy meglazult a dárdahegy.

Egy másik egér is megjelent, jobbról, szeme fénylett a félhomályban. Ezt is megölte, de fekve maradt egy pillanatig. Minden fenyegető volt. A fa körül ezüstszínű kéregdarabok hevertek; megbökte őket a dárdahegygel.

– Fa! – suttogta – Meghaltál, vagy élsz?

Amint megérintette a törzset, a fa nagyot nyikordult.

– Oh! – nyögte, és elrohant, mint akit üldöznek.

*

Csonkaujjú a sziklák mögül figyelte a fiúkat, közben szorgalmasan gyűjtögette a termés darabkáit, amelyet Hara dobott le múlt este. Szépen haladt, egyenként nyelte le a dara-

bokat, és mert olyan sokszor kellett nyelni, úgy érezte, jóllakott.

A szomszédos hegylábbon Otu mászott a sziklák között: elkóborolt kicsit a többiektől. Ő is látta a fiúkat a tó mellett, és a látvány annyira elvonta a figyelmét, hogy majdnem elhaladt a kórakás mellett, amelynek a tetején egy különös, fekete kő hevert. Kicsit beszorult a többi alá, a dárdájával se tudta kipiszkálni. Közben megcsúszott és leszánkázott a gödörbe a kőhalom mellett. Jól beverte a hátát, de a fájdalom mellett mintha valami mást is érzett volna: ahogy oldalra fordult, látta, hogy a fekete kő csúszik le az oldaláról, egy elképzeltetlen, lapos, sima kő. Lehetetlen volt nem észrevenni, mennyire hibátlan, sajnos túl nagy volt ahhoz, hogy a nyakában viselje mint varázsszert. Amíg lemászott a hegyoldalra, ezen tűnődött, óvatosan, de kicsit sántán lépkedett, a zsákját szorítva, és benne a követ, amelyet nem lehetett elképzelni.

Közben a fiúk is felmásztak a barlanghoz. Fehér kőszál jelezte ezt a helyet, amely magányosan állt a barlang előtti párkányon, mögötte ásított a szakadék, ahová a halottakat dobták, utoljára Most. A nőstények hozták az anyagot, hogy bekenjék a testét; amíg a jeges havat kapargatták, kisebesegett a körmük, de zokszó nélkül dolgoztak, mert Hara nagyon komornak látszott. És ezen az estén történt, hogy odadobta a csontot Sannak.

A kőszál árnyéka pontosan a szakadékra mutatott. Egy medvecsont és a nyaklánc feküdt Hara előtt a lapos kövön. Homlokához érintette a csontot, és ledobta a szakadékba.

– Mos! – mormogta.

A csont billegve elrepült. Mos tudni fogja, hogy bajban vannak, és talán üzen valamit. Kétszer is megjelent Hara álmában, amint a tűz mellett

guggolt, mint azelőtt, de hallgatott. Mintha be lett volna kötve a szája.

Amíg élt, nagy tekintélye volt a hordában, ismerte a víz és a szél természetét, a legjobb gyűjtőhelyeket, de legjobban a horda tagjait. Többet tudott róluk, mint ők maguk, és ezt a fajta tudást a legnehezebb elviselni.

Nem volt könnyű a kedvében járni, szeretni pedig ugyanúgy nem lehetett, ahogy a hegyet vagy a szelet. Hara megpróbált közeledni hozzá, de ő is inkább félelmet és tiszteletet érzett, habár Mos nem várta el, hogy bárki tisztelje. Ha mondott valamit, a legkevesbé sem érdekelte, megfogadták-e a tanácsát, vagy sem. Sose vitatkozott semmiről, senkitől se kérte számon, ha nem azt tette, amit ő javasolt. Egyáltalán semmit sem úgy csinált, mint más, ennek megfelelően nem is értette senki, valójában Hara sem. De Mos volt az egyetlen, aki értett a növényekhez, amellet megérezte, ha baj közelgett, ami többször bebizonyosodott. Merthogy szövetségben volt a szellemekkel.

Mindez oda vezetett, hogy eltávolodott az emberektől, ami egyébként illett a természetéhez. Tervei mindig beváltak, érdemes volt megfogadni a tanácsait, mégis volt aki ellene szegült, például Ko, akit egyszerűen dühített, hogy egy öreg nőstény mondja meg, ő hol vadásszon.

Történt egyszer, hogy Mos a hegylábhoz küldte a vadászokat, amely a mező mellett kanyarodott dél felé. Senki se tudta, mi jár a fejében, hiszen a mező volt a legjobb vadászterület, ezen jártak az apróvadak inni a patakhoz.

Ko azért is a mezőre ment hát a barátaival, de a vállukon hozták vissza, mert megmarta egy kígyó. Tagjai rángatóztak, a szája habzott.

Mos megvizsgálta a harapást a bokáján, és egy éles pengével nagy sebet vágott rajta, aztán pedig sokáig hagyta folyni a vérét. A nép a barlang előtt reszketett, amíg Mos a száraz növényei között matatott odabent. Valamit a sebbe gyömöszölt, és nagy kötést csinált az egészre.

Ko két napig nem volt az eszméletén. Amikor magához tért, Mos megtiltotta, hogy bármit egyen a ő száraz növényein kívül. Ko egyre dühösebb lett, és meg volt róla győződve, hogy Mos meg akarja ölni, miközben ő magatehetetlenül fekszik előtte. És ez az érzés örökre a lelkében maradt.

Végül két csoportra oszlott a horda: csak Mos lehetett a vesztes, hiszen magányos nőstény volt, Metének, a lányának se volt tekintélye, Konak viszont sok barátja volt a vadászok között.

Hara Mos mellé állt, hiszen ő nevelte fel, sőt, talán úgy gondolta, hogy ha Hara lesz a legokosabb hím a hordában, rábízhatja a horda vezetését. Így aztán Ko gyűlölte Harát is, soha nem ment vele vadászni, a tűz mellett sem ült a közelébe.

Valahol Hara szíve mélyén élt egy kis irigység Ko iránt, elsősorban a magabiztossága miatt. Meg kellene próbálni úgy csinálni, mint ő, tűnődött. De elsősorban Mos szavait leste, az ő példáját követte mindenben, aminek az lett az eredménye, hogy Harát se szerették.

A legtöbb vita persze nem arról folyt, hová menjenek vadászni, sokkal inkább a barlangról, amely valóban kicsi volt, és nem is a legjobb. A szomszédos hegyoldalon több barlang volt. Ko hozta a híreket, aki végigjárta barátaival a környéket. Mos azonban ellenezte, hogy máshová költözzenek. Igen, vannak ott barlangok, mondta, de túl magasan, és mindennap fel kell cipelni a vizet, az ennilót.

Ennek ellenére Ko menni akart, elsősorban azért, mert félt Mostól. Őt vadász hallgatott rá, és három Mosra, ami önmagában is baj volt. Előbb vagy utóbb ki kellett pattannia valaminek közöttük.

Mos gondolataiba merülve kuporgott a párkányon, lapos kövét vakargatva. Ko, gondolta, egy vedlett kígyó! Menni mindig. Hová? Barlangok. Egyik olyan, mint a másik. Ko annyit ért a barlangokhoz, mint bagoly a tűzgyűjtáshoz. Amit a halottakról kell tudni, más dolog. Aki nem tud szót váltani a halottakkal, a vadászokkal se tud. Majd megtanulod, hogy kell bánni a néppel, ostoba!

Végül elmentek, öt vadász és négy nőstény négy kölyökkel, így csak kettő maradt a hordában, de egyik meghalt még a nyáron, mert valami gombát evett, a másik a télen, amint lecsúszott a hegyoldalon. Oa, az anyja visítva csúszkált utána. A kölyök egy nyulat látott, meg akarta fogni. Csakhogy a nyúl gyorsabb volt, a hegyoldal pedig jeges, és amíg ott csúszkáltak, fentről megindult a hó és betemette mindkettőjüket. Az egész a nép szeme láttára történt. Mire kiásták őket, mind a kettő halott volt. A kölyök feje megsérült, akkor se maradt volna életben, ha nem temeti be a hó.

Magasan állt a hold, amikor ledobták őket a szakadékba, fülelve a zajokra, amint a sziklák megérintették a testeket. A halottak tudni akarják, ki érkezik, mondta Mos.

Így hát nem maradt kölyök a hordában, és nőstény is csak négy.

A kihunyó fényben a két sovány egeret bámulták, melyeket San hozott. Ilyen hitvány zsákmányt azelőtt otthagytak a vadászok. De hát ők még egeret sem találtak, csupán néhány férget, Mete egy darab összeszáradt lépet, és Lo négy tavalyi almát. Vágyakozva gondoltak a múltra, amikor a lapos kő tele volt hússal, és nem tudtak választani, hogy először a gerincről faragják-e le a húst, vagy a láb csontjairól, a többi pedig kint száradt a szélben. És a következő nap ugyanilyen volt, két tökkel jártak gyűjtögetni a nőstények. Ez az év gyenge termést hozott.

San volt az egyetlen, aki megnézte Otu kövét, a többieket nem érdekelte; megvizsgálták a horzsolást a hátán, megszagolták és megnyalogatták, amíg Otu rájuk nem mordult. Így hát ő magányosan üldögélt, és a követ bámulta gyönyörködve, habár még nem találta ki, hogy mit csinál belőle. Gyerekkora óta testvéri kapcsolatban volt a kövekkal, és azt hitte, mindent tud róluk. De eljött az idő, amikor ki derült, hogy nem így van.